

УДК 582.734.4:581.54:630*232.13

Комплексне оцінювання перспективності інтродукції троянд серії «Romantica» в умовах Правобережного Лісостепу України

О. К. Мороз, кандидат біологічних наук,

І. Л. Дениско, кандидат біологічних наук

Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України
denpark@ukr.net

Мета. Теоретичне та експериментальне обґрунтування інтродукції троянд серії «Romantica» компанії Meilland в умовах Правобережного Лісостепу України. **Методи.** Біометричні, порівняльно-морфологічні, статистичні. **Результати.** Проаналізовано показники життєздатності, росту, розвитку та ознаки декоративності (зимо-, морозо- та посухостійкість, комплексна стійкість проти хвороб і шкідників, збереження габітусу, пагоноутворення, цвітіння, забарвлення, форма, махровість квіток тощо) троянд 12 сортів серії «Romantica», висаджених на колекційних та експозиційних ділянках Національного дендропарку «Софіївка» НАН України. Дослідження проводили протягом 2012–2015 рр. Оцінка успішності інтродукції більшості сортів становила 41–45 балів з 50 можливих, і ці сорти є цілком перспективними для умов Правобережного Лісостепу України. Сорти 'Leonardo da Vinci' та 'Yves Piaget', що мали суму балів 35–38, можна вважати перспективними. Акліматизаційне число для троянд більшості досліджуваних сортів становило 85–90 балів зі 100 можливих, що означає добру адаптацію цих рослин в умовах Правобережного Лісостепу України. Адаптація троянд сортів 'Leonardo da Vinci' та 'Yves Piaget' (сума балів 75) є задовільною. Підсумкова оцінка декоративності троянд серії «Romantica» становила 76–87 балів зі 100 можливих, а отже, всі ці сорти виявляють високу декоративність і заслужують на впровадження у виробництво. **Висновки.** Садові троянди серії «Romantica» компанії Meilland, інтродуковані в природно-кліматичних умовах Правобережного Лісостепу України, добре адаптувалися в районі інтродукції і є перспективними для подальшого впровадження в культуру.

Ключові слова: садові троянди, інтродукція, адаптація, декоративність, перспективність.

Вступ. Колекційний фонд троянд у Національному дендропарку «Софіївка» НАН України нині налічує близько 600 сортів 17 садових груп. Оцінювання за комплексом біологічних і господарсько-важливих властивостей та ознак декоративності дає змогу виявити перспективні сорти для використання в природно-кліматичних умовах Правобережного Лісостепу України.

У 70-х рр. ХХ ст. відомий англійський селекціонер Девід Остін внаслідок схрещування старовинних троянд (французьких, дамаських та інших груп із сучасними чайно-гібридними й трояндами флорібунда, а також з нуазетовими трояндами) створив ряд сортів – так звані англійські троянди (English Roses, у зарубіжних виданнях – також New Shrubs, або David Austin Roses), що поєднують шарм і аромат старовинних сортів з широким спектром кольорів і повторним цвітінням сучасних троянд [1].

На хвилі популярності, якої англійські троянди зажили в усьому світі, інші провідні селекціонери також створили серії подібних сортів. Зокрема, компанія Meilland (Франція) запропонувала для використання в декоративному садівництві серію сортів «Romantica». Їх було позиціоновано як такі, що виявляють високу зимо-

та морозостійкість, а також стійкість проти захворювань [2].

Сорти троянд цієї серії були оцінені як перспективні для використання в умовах Південного узбережжя та Присивашся Криму [3, 4]. Дослідження, проведені на теренах Державного дендрологічного парку «Олександрія» НАН України, також підтвердили високу зимостійкість сортів серії «Romantica», представлених у колекції дендропарку [5].

Метою дослідження було теоретичне та експериментальне обґрунтування інтродукції троянд серії «Romantica» компанії Meilland в умовах Правобережного Лісостепу України.

Матеріали та методика досліджень. Дослідження проводили протягом 2012–2015 рр. Об'єктом досліджень були рослини, щеплені на *Rosa canina* L., висаджені на колекційних та експозиційних ділянках НДП «Софіївка» НАНУ.

Дендропарк розташований у південній частині Правобережного Лісостепу України. Його географічні координати – 48°45' північної широти й 30°14' східної довготи. Клімат цієї місцевості – помірно континентальний. За даними метеостанції «Умань», середньорічна температура повітря становить 7 °С, максимальна зафіксована температура

– 38 °С; взимку температура може знижуватися до мінус 30–35 °С. Протягом літа переважають температури в діапазоні 19–24 °С. Середньорічна кількість опадів – 633 мм на рік, причому більша частина їх припадає на теплий період року.

До досліджень було залучено інтродуковані в НДП «Софіївка» НАНУ троянди сортів серії «Romantica»: ‘August Renoir’, ‘Cesar’, ‘Concerto-94’, ‘Eden Rose-85’, ‘Eric Tabarly’, ‘Leonardo da Vinci’, ‘Mon Jardin et Ma Maison’, ‘Palais Royal’, ‘Polka’, ‘Red Leonardo da Vinci’, ‘Traviata’, ‘Yves Piaget’. Вихідний матеріал отримували у вигляді живців з ботанічних установ і фермерських господарств України та Німеччини.

Роботу проводили на основі польових досліджень із застосуванням біометричних, порівняльно-морфологічних, статистичних методів.

Висновки щодо перспективності вирощування зазначених троянд у Правобережному Лісостепу України ґрунтувалися на результатах, отриманих під час застосування методу інтегральної числової оцінки за методикою П. І. Лапина, С. В. Сидневої, модифікованою нами для садових троянд [6, 7].

Успішність інтродукції оцінювали за модифікованою для садових троянд методикою М. А. Кохна [6, 8, 9].

Первинне сортовивчення та оцінку декоративності проводили відповідно до модифікованої нами Методики первичного сортоизучения садових роз [6, 10].

Результати досліджень. Троянди серії «Romantica» належать до різних садових груп (флорібунда, чайно-гібридні, напіввітки, виткі великоквіткові), але їх об’єднує характерна для старовинних троянд форма квітки: чашоподібна, з численними пелюстками, іноді квартована чи подібна до квіток півонії [2].

Нижче наводимо короткі характеристики досліджених нами сортів:

‘Auguste Renoir’ НТ (Meilland, 1992) – квітки рожеві, чашоподібні, густомахрові (42–56 пелюсток), великі (8–11 см), помірно запашні, переважно поодинокі. Листки зелені, з полиском. Кущ заввишки 0,8–1,2 м, пряморослий.

‘César’ Fl. (Meilland, 1993) – квітки кремово-абрикосові, з темно-рожевим центром, чашоподібні до плоских, густомахрові (55–68 пелюсток), великі (6–9 см), з помірним ароматом, у суцвіттях по 3–7. Кущ заввишки до 1,7 м.

‘Concerto 94’ S. (Meilland, 1994) – квітки блідо-персикові з абрикосовим центром і зо-

внішнім боком пелюсток, чашоподібні, густомахрові (62–78 пелюсток), великі (7–9 см), з легким ароматом, у суцвіттях по 5–9. Листки темно-зелені, блискучі. Кущ заввишки до 1,0–1,2 м, діаметром 1 м.

‘Eden Rose 85’ LCl (Meilland, 1985) – квітки кремово-білі, з рожево-лососевим центром, чашоподібні, густомахрові (58–72 пелюстки), великі (8–10 см), з помірним ароматом, поодинокі або в невеликих суцвіттях. Листки темно-зелені, з полиском. Кущ заввишки 1,2–1,8 м, розлогий.

‘Eric Tabarly’ LCl (Meilland, 2002) – квітки темно-червоні, чашоподібні, квартовані, густомахрові (48–72 пелюстки), великі (8–11 см), запашні, у невеликих суцвіттях. Листки зелені, з полиском. Кущ заввишки 1,2–1,6 м, розлогий.

‘Leonardo da Vinci’ Fl. (Meilland, 1993) – квітки світло-рожеві, чашоподібні, густомахрові (44–56 пелюсток), великі (7–9 см), з легким ароматом, у суцвіттях по 3–5. Листки темно-зелені, блискучі. Кущ заввишки 0,8–1,0 м, розлогий.

‘Mon Jardin et Ma Maison’ LCl (Meilland, 1998) – квітки кремово-білі, чашоподібні, квартовані, густомахрові (58–75 пелюсток), великі (7–9 см), з легким ароматом, у невеликих суцвіттях. Листки зелені, блискучі. Кущ заввишки 1,5–2,5 м, розлогий.

‘Palais Royal’ LCl (Meilland, 1999) – квітки кремово-білі, чашоподібні, густомахрові (58–78 пелюсток), великі (8–10 см), з легким ароматом, поодинокі або в невеликих суцвіттях. Листки темно-зелені, з полиском. Кущ заввишки 1,2–1,8 м, розлогий.

‘Polka’ LCl (Meilland, 1996) – квітки кремово-абрикосові, чашоподібні, махрові (30–42 пелюстки), великі (11–14 см), з легким ароматом, поодинокі або в невеликих суцвіттях. Листки темно-зелені, з полиском. Кущ 1,3–2,1 м заввишки, розлогий.

‘Red Leonardo da Vinci’ Fl. (Meilland, 1993) – квітки темно-червоні чашоподібні, квартовані, густомахрові (48–72 пелюстки), середнього розміру (6–8 см), з помірним ароматом, у суцвіттях до 7. Листки зелені, з полиском. Кущ заввишки 0,6–0,8 м, розлогий.

‘Traviata’ НТ (Meilland, 1997) – квітки темно-червоні, чашоподібні, густомахрові (64–78 пелюсток), великі (9–12 см), незапашні, у невеликих суцвіттях. Листки темно-зелені, з полиском. Кущ заввишки 1,1–1,3 м, пряморослий.

‘Yves Piaget’ НТ (Meilland, 1983) – квітки яскраво-рожеві, чашоподібні, густомахрові (65–78 пелюсток), великі (11–14 см), запашні, переважно поодинокі. Листки темно-зе-

лені, з полиском. Кущ заввишки 0,8–1,1 м, пряморослий.

Успішність інтродукції сортів троянд серії «Romantica» в умовах Правобережного Лісостепу України оцінювали відповідно до суми основних показників життєздатності, росту й розвитку, а також доступних способів інтродукції (табл. 1).

Досвід інтродукції троянд у природно-кліматичних умовах Правобережного Лісостепу України доводить, що лімітуючими чинниками є різкі перепади температури в зимовий період, морозні зими, весняні та осінні заморозки, ґрунтові й повітряні посухи.

Протягом років досліджень пагони більшості досліджених сортів обмерзали у зимовий період на довжину не більше ніж 50%. Обмерзання пагонів до рівня накриття спостерігали тільки у сортів 'Leonardo da Vinci' та 'Yves Piaget'. Протягом періоду вегетації рослини всіх сортів відновлювали форму куща з властивими цьому сорту габітуальними особливостями.

Дослідження свідчать, що всі досліджувані сорти витримують без видимих пошкоджень повітряну й ґрунтову посуху, проте для успішного росту й розвитку за тривалого зниження кількості атмосферних опадів рослини потребують поливу.

Листя більшості згаданих сортів незначною мірою уражується борошнистою россою та чорною плямистістю. Разом з тим рослини сортів 'Eric Tabarly', 'Palais Royal',

'Polka' і 'Traviata' виявили відносну імунність проти збудників захворювань.

Протягом вегетаційного періоду на залишених минулорічних пагонах троянд сортів 'Auguste Renoir', 'Concerto 94', 'Leonardo da Vinci' та 'Yves Piaget' утворювалося 3–5 пагонів наступного порядку. Рослини решти досліджуваних сортів утворювали шість і більше пагонів.

Для всіх сортів серії «Romantica», представлених у колекції, успішно застосовували штучне вегетативне розмноження: окулірування та живцювання.

Перспективність інтродукції оцінювали за сумою балів:

41–50 – цілком перспективні;

31–40 – перспективні;

21–30 – малоперспективні;

менше 20 – неперспективні.

У більшості сортів сума балів становить 41–45, вони є цілком перспективними для інтродукції в умовах Правобережного Лісостепу України. Сорти 'Leonardo da Vinci' та 'Yves Piaget', що мають суму балів 35–38, можна вважати перспективними.

На основі отриманих даних було обчислено акліматизаційне число – числовий показник успішності інтродукції, що є сумою показників росту, генеративного розвитку, зимо- й посухостійкості:

$$A = P \cdot v + Zc \cdot v + Pc \cdot v,$$

де P – показник росту;

Zc – показник зимостійкості;

Pc – показник посухостійкості;

Таблиця 1

Оцінка успішності інтродукції троянд групи серії «Romantica» в умовах Правобережного Лісостепу України

Назва сорту	Показники життєздатності, бали			Показники росту й розвитку, бали			Доступні способи інтродукції	Сума балів
	зимостійкість і морозостійкість	посухостійкість	комплексна стійкість проти хвороб і шкідників	збереження габітусу	здатність до пагоноутворення	регулярність цвітіння		
'Auguste Renoir'	8	8	8	5	3	5	4	41
'César'	8	8	8	5	5	5	4	43
'Concerto 94'	8	8	8	5	3	5	4	41
'Eden Rose 85'	8	8	8	5	5	5	4	43
'Eric Tabarly'	8	8	10	5	5	5	4	45
'Leonardo da Vinci'	5	8	8	5	3	5	4	38
'Mon Jardin et Ma Maison'	8	8	8	5	5	5	4	43
'Palais Royal'	8	8	10	5	5	5	4	45
'Polka'	8	8	10	5	5	5	4	45
'Red Leonardo da Vinci'	8	8	8	5	5	5	4	43
'Traviata'	8	8	10	5	5	5	4	45
'Yves Piaget'	5	8	8	5	3	5	4	38

в – коефіцієнти вагомості ознаки:
для зимостійкості – 10;
для посухостійкості – 5;
для росту – 5.

Показники оцінювали візуально за 5-бальною шкалою, з урахуванням коефіцієнтів вагомості ознак обчислено акліматизаційне число (табл. 2).

Успішність інтродукції троянд патіо визначили за величиною акліматизаційного числа:

76–100 – добра адаптація;
51–75 – задовільна адаптація;
26–50 – слабка адаптація;

1–25 – адаптація відсутня.

Акліматизаційне число для троянд більшості досліджуваних сортів становило 85–90 балів, що означає добру адаптацію рослин в умовах Правобережного Лісостепу України. Адаптацію троянд сортів 'Leonardo da Vinci' та 'Yves Piaget' (сума балів 75) можна вважати задовільною.

Також було проведено комплексне оцінювання декоративності досліджуваних сортів (табл. 3). Ознаки декоративності та господарсько-біологічні властивості оцінювали за 5-бальною шкалою з урахуванням коефіцієнта вагомості кожної ознаки чи властивості.

Таблиця 2

Числові показники акліматизації троянд серії «Romantica» в умовах Правобережного Лісостепу України

Назва сорту	Показники життєздатності, бали			Акліматизаційне число, бали
	ріст	зимостійкість	посухостійкість	
'Auguste Renoir'	20	40	25	85
'Cesar'	25	40	25	90
'Concerto 94'	25	40	25	90
'Eden Rose 85'	25	40	25	90
'Eric Tabarly'	25	40	25	90
'Leonardo da Vinci'	20	30	25	90
'Mon Jardine Ma Maison'	25	40	25	75
'Palais Royal'	25	40	25	90
'Polka'	25	40	25	90
'Red Leonardo da Vinci'	25	40	25	90
'Traviata'	25	40	25	90
'Yves Piaget'	20	30	25	75

Таблиця 3

Оцінка декоративності троянд групи серії «Romantica» в умовах Правобережного Лісостепу України

Назва сорту	Оцінка за ознаками декоративності та господарсько-біологічними властивостями, бали									Сумарна кількість балів
	забарвлення квіток та його стійкість (4)*	розмір квітки (1)	форма квітки й суцвіття (2)	махровість (1)	стійкість квітки проти несприятливих умов (2)	кущ (габтус, листя) (2)	оригінальність сорту (2)	рясність цвітіння (5)	загальний стан рослин (1)	
'Auguste Renoir'	18	4	7	5	8	7	7	19	4	79
'Cesar'	18	4	8	5	8	8	8	20	5	84
'Concerto 94'	18	4	7	5	8	7	7	18	4	78
'Eden Rose 85'	18	4	8	5	8	8	8	20	5	84
'Eric Tabarly'	18	4	8	5	9	8	9	21	5	87
'Leonardo da Vinci'	16	4	7	5	7	7	8	18	4	76
'Mon Jardin et Ma Maison'	17	4	8	5	8	8	9	21	5	85
'Palais Royal'	17	4	8	5	8	8	8	19	4	81
'Polka'	18	5	7	4	8	8	8	21	5	84
'Red Leonardo da Vinci'	18	3	8	5	8	8	9	21	5	85
'Traviata'	18	4	8	5	8	8	9	20	5	85
'Yves Piaget'	16	4	7	5	7	7	7	19	4	76

*У дужках наведено коефіцієнти вагомості ознак і властивостей.

Квітки сортів 'Leonardo da Vinci' та 'Yves Piaget' з часом вицвітають, і їхнє рожеве забарвлення тьмяніє майже до білого. Після дощу на пелюстках троянд сортів 'Mon Jardin et Ma Maison' і 'Palais Royal' утворювалися червонясті плями.

Більшість досліджуваних сортів мають великі квітки – діаметром близько 10 см [у троянд сорту 'Polka' квітки є дуже великими – діаметром 11–14 (до 16) см, у сорту 'Red Leonardo da Vinci' – середнього розміру (6–8 см)], чашоподібні, переважно зібрані в невеликі суцвіття. Квітки більшості сортів – густомахрові (понад 40 пелюсток), у сорту 'Polka' – махрові (30–42 пелюстки).

Кущі здебільшого галузисті, з міцними, у більшості сортів виткими пагонами, добре облиствені. Листки зелені, блискучі.

Оригінальність троянд серії «Romantica» визначається формою квітки, подібною до такої у старовинних троянд (чашоподібна, з численними пелюстками), що в поєднанні з можливістю застосування для вертикального озеленення відкриває нові перспективи для використання троянд у садово-паркових композиціях.

Цвітіння троянд досліджуваних сортів – рясне й повторне протягом сезону. У роки досліджень воно тривало з першої декади червня до другої декади жовтня.

Підсумкова оцінка декоративності троянди серії «Romantica» становить 76–87 балів зі 100 можливих, а отже, всі ці сорти мають високу декоративність і заслуговують на впровадження у виробництво.

Висновки. Інтегральна числова оцінка перспективності інтродукції троянд серії «Romantica» компанії Meilland, виконана за узагальненими даними їх комплексного вивчення (35–45 балів з 50), доводить, що ці сорти є перспективними для подальшого впровадження в культуру. Обчислене на основі отриманих результатів досліджень акліматизаційне число (75–90 зі 100) означає, що ці рослини добре адаптувалися до природно-кліматичних умов Правобережного Лісостепу України. Узагальнена оцінка за ознаками декоративності та господарсько-біологічними властивостями (76–87 зі 100) свідчить про те, що садові троянди серії «Romantica», вирощені в районі інтродукції, виявляють високу декоративність і заслуговують на впровадження у виробництво.

Використана література

1. Austin D. Handbook of Roses 2009/10. – Albrighton : David Austin Nursery Limited, 2009. – 121 p.

2. Le charme des rosiers d'antan. La qualité des rosiers modernes [Електронний ресурс] / Les rosiers Romantica®. – Meilland International, 2016. – Режим доступу : <http://meilland.com/varietes-de-rosiers-de-jardin/gamme-de-rosiers-romantica>.
3. Клименко З. К. Французские розы селекции Мейан / З. К. Клименко, В. К. Зыкова. – М. : ЗАО «Фитон+», 2008. – 128 с.
4. Челомбит О. П. Интродукция видов и сортов рода *Rosa* L. в Прысывашья Криму : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук : спец. 03.00.05 «Ботаніка» / Челомбит Олександр Петрович. – Ялта, 2010. – 19 с.
5. Рубіс В. Л. Оцінка зимостійкості садових троянд в умовах дендропарку «Олександрія» / В. Л. Рубіс // Старовинні парки і ботанічні сади – наукові центри збереження біорізноманіття рослин та охорони історико-культурної спадщини : матеріали Міжнарод. конф. – Умань : Видавця «Сочінський», 2011. – С. 129–130.
6. Дениско І. Л. Оцінка перспективності інтродукції троянд групи патіо в умовах Правобережного Лісостепу України / І. Л. Дениско // Інтродукція рослин. – 2013. – № 2. – С. 83–88.
7. Лапин П. И. Оценка перспективности интродукции древесных растений по данным визуальных наблюдений / П. И. Лапин, С. В. Сиднева // Опыт интродукции древесных растений. – М. : Изд. Гл. Бот. сада АН СССР, 1973. – С. 7–67.
8. Кохно М. А. Інтродукція кленів на Україні (клен в природі й культурі) / М. А. Кохно. – К. : Наук. думка, 1968. – 171 с.
9. Кохно Н. А. Теоретические основы и опыт интродукции древесных растений в Украине / Н. А. Кохно, А. М. Курдюк. – К. : Наук. думка, 1994. – 188 с.
10. Клименко В. Н. Методика первичного сортоизучения садовых роз / В. Н. Клименко, З. К. Клименко. – Ялта : Гос. Никитский бот. сад, 1971. – 20 с.

References

1. Handbook of Roses 2009/2010. Catalog (2009). Compl. Austin D. Albrighton: David Austin Nursery Limited.
2. Le charme des rosiers d'antan. La qualité des rosiers modernes (2016). *Les rosiers Romantica*®. Meilland International. Retrieved from <http://meilland.com/varietes-de-rosiers-de-jardin/gamme-de-rosiers-romantica>.
3. Klimenko, Z. K., & Zyкова, V. K. (2008). *Frantsuzskie rozy selektsii Mejan [French roses originated by Meilland]*. Moscow: ZAO Fiton+ [in Russian].
4. Chelombit, A. P. (2010). *Introduktsia vydiv i sortiv rodu Rosa L. u Prysivashshia Krymu [Introduction of species and varieties of Rosa L. genus in Prysivashia of the Crimea]*. Yalta: N.p. [in Ukrainian].
5. Rubis, V. L. (2011). Otsinka zymostiiskosti sadovykh troiand v umovakh dendroparku "Oleksanria" [Evaluation of garden roses tolerance for winter conditions in the Dendrological Park "Oleksandria"]. *Starovynni parky i botanichni sady – naukovy tsenyri zberzhennia bioriznomanittia roslyn ta okhorony istoryko-kulturnoi spadshchyny: materialy mizhnar. nauk. konf.* [Ancient parks and botanical gardens – scientific centers of floral biodiversity conservation and historic-and-cultural patrimony protection: Proc. Int. Sci. Conf.]. (pp. 129–130). Uman: Vydavets Sochinskyi [in Ukrainian].
6. Denysko, I. L. (2013). Otsinka perspektyvnosti introduktsii troiand hrupy patio v umovakh Pravoberezhnoho Lisostepu Ukrainy [Perspective evaluation of patio roses introduction in the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe Zone of Ukraine]. *Introduktsia roslyn [Plant Introduction]*, 2, 83–88 [in Ukrainian].
7. Lapin, P. I., & Sidneva, S. V. (1973). Otsenka perspektivnosti introduktsii drevesnykh rastenyi po dannym vizual'nykh nablyudeniy [Prospective evaluation of woody plants introduction based on the data of visual observations]. In *Opyt introduktsii drevesnykh rastenyi [Experience in Woody Plants Introduction]*. (pp. 7–67). Moscow: Izd-vo Gl. Bot. sada AN SSSR [in Russian].
8. Kohno, M. A. (1968). *Introduktsia kleniv na Ukraini (kleny v pryrodі y kulturi)* [Introduction of maples in Ukraine (maples in nature and in culture)]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

9. Kokhno, N. A., & Kurdyuk, A. M. (1994). *Teoreticheskie osnovy i opyt introduktsii drevesnykh rastenii v Ukraine* [Theoretical foundations and experience in woody plants introduction in Ukraine]. Kiev: Naukova dumka [in Russian].

10. Klimenko, B. N., & Klimenko, Z. K. (1971). *Metodika pervichnogo sortoizucheniya sadovykh roz* [Methods of primary investigation of garden rose cultivars]. Yalta: Gosud. Nikitskiy bot. sad [in Russian].

УДК 582.734.4:581.54:630*232.13

Е. К. Мороз, И. Л. Дениско. Комплексная оценка перспективности интродукции роз серии «Romantica» в условиях Правобережной Лесостепи Украины

Цель. Теоретическое и экспериментальное обоснование интродукции роз серии «Romantica» компании Meilland в условиях Правобережной Лесостепи Украины. **Методы.** Биометрические, сравнительно-морфологические, статистические. **Результаты.** Проанализированы показатели жизнеспособности, роста, развития и признаки декоративности (зимо-, морозо- и засухоустойчивость, комплексная стойкость против болезней и вредителей, сохранение габитуса, побегообразование, цветение, окраска, форма, махровость цветков и т. п.) роз 12 сортов серии «Romantica», высаженных на коллекционных и экспозиционных делянках Национального дендропарка «Софиевка» НАН Украины. Исследования проводили в течение 2012–2015 гг. Оценка успешности интродукции большинства сортов равнялась 41–45 баллов из 50 возможных, и эти сорта являются вполне перспективными для условий Правобережной Лесостепи Украины. Сорта ‘Leonardo da Vinci’ и ‘Yves Piaget’, которые имели сумму

баллов 35–38, можно считать перспективными. Аклиматизационное число для роз большинства исследованных сортов составило 85–90 баллов из 100 возможных, что означает хорошую адаптацию этих растений в условиях Правобережной Лесостепи Украины. Адаптацию роз сортов ‘Leonardo da Vinci’ и ‘Yves Piaget’ (сумма баллов 75) можно считать удовлетворительной. Итоговая оценка декоративности роз серии «Romantica» составила 76–87 баллов из 100 возможных, а значит, все эти сорта проявляют высокую декоративность и заслуживают внедрения в производство. **Выводы.** Садовые розы серии «Romantica» компании Meilland, интродуцированные в природно-климатических условия Правобережной Лесостепи Украины, хорошо адаптировались в районе интродукции и являются перспективными для дальнейшего введения в культуру.

Ключевые слова: садовые розы, интродукция, адаптация, декоративность, перспективность.

UDC 582.734.4:581.54:630*232.13

O. K. Moroz, I. L. Denysko. Complex prospective evaluation of “Romantica” roses introduction under the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe Zone of Ukraine

Purpose. Theoretical and experimental substantiation of introduction of “Romantica” roses originated by Meilland company under the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe Zone of Ukraine. **Methods.** Biometrical, comparative-morphological, statistic ones. **Results.** Viability, growth and development indices as well as ornamental qualities (tolerance for winter conditions, frost hardiness, drought resistance, complex disease and pest resistance, habit maintenance, shoot formation, flowering, coloration, shape of flowers, petal number etc.) were analyzed for 12 rose cultivars of “Romantica” series planted on the collection and exhibition plots of the National Dendrological Park «Sofiiivka» NAS of Ukraine. The investigations were conducted within 2012–2015. The most of the cultivars got the mark of introduction success 41–45 points of 50; so, the cultivars are totally promising for introduction into the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe Zone of Ukraine. ‘Leonardo da Vinci’ and ‘Yves Piaget’ cultivars got

point number 35–38 and they can be considered promising ones. The acclimatization number for the most of the investigated cultivars was 85–90 points of 100 that means good adaptation of the plants in the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe Zone of Ukraine. The adaptation of cv. ‘Leonardo da Vinci’ and cv. ‘Yves Piaget’ roses (point number 75) can be considered satisfactory. The total evaluation of “Romantica” roses ornamental qualities made 76–87 points of 100; so, all the cultivars display high ornamental qualities and deserve to be introduced to the production. **Conclusions.** The garden roses of “Romantica” series originated by Meilland company being introduced into the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe Zone of Ukraine are adapted well in the introduction region and they are promising for the subsequent introduction.

Keywords: garden roses, introduction, adaptation, ornamental qualities, perspective.

Надійшла 25.12.2015